

המביא פרק רביעי ביצה

לא

עין משפט נר מצוה

י א מיי פ"ב מהלכות
י"ט הלכה ט' טו"ט
א"ח ס' מקץ סוף ג'
יח ב מיי ט' הלכה טו
טו"ט ט' סוף פ'
יט ג מיי ט' הלכה ט'
טו"ט ט' סוף ג' :

רבינו הגאון

מתני' מביאין עצים
מן השדה מן המכונס,
ומן הקרפף אפילו מן
המפורץ. אמר רב יהודה
אמר שמואל אין מביאין
עצים אלא מן המכונסין
שבקרפף. ואקשנין עליה
הוא אגן [נתן] מן הקרפף
ואפילו מן המפורצים
שבקרפף. ונפרקין מתני'
וחיהי' רבי יוסי למימר הו"ל
יחידאה היא, דתניא איך
שמעון בן אלעזר לא
נחלקו בי"ש ובי"ה על
המפורצים שבשדות כו',
ור' נתן חולק עליו
בתוספתא. אמר רבא
עלי קנים ועלי גפנים
להו כמפורץ דמו ואיכתי'
ואי אתנה עלייהו מנא
דלא ליברדינהו זיקא שור.
איבעיא להו ר' יוסי
לקולא קאמר דשמעון ליה
לר' יהודה דאמר איהו
קרפף כל שסמוך לעיר
והוא דאית ליה פותחת.
ובע' ר' יהודה תרתי,
סמוך לעיר ופותחת, ואמר
לו ר' יוסי בחדא סגי,
כל שיש לו פותחת אפילו
אינו סמוך לעיר, אלא
ברחוק בתוך החתום שבת
שיר, והיינו לקולא. או
דלמא ר' יהודה חזא
בעי סמוך לעיר בלבד,
וא"ל ר' יוסי והוא
שנכנסין לו בפותחת,
נמצא לר' יוסי דבעי
תרתי סמוך לעיר ופותחת
והיינו לחומרא. ופשטינא
מדוקא דמתניתין דקתני
כל שנכנסין לו בפותחת,
נמצא דר' יהודה בעי
ר' יהודה סמוך לעיר
בלבד בעי, ור' יוסי הוא
דבעי תרתי אי הכי והוא
שנכנסין לו בפותחת והו'
ליה למיתני, אלא ש"מ
לקולא ש"מ. אמר רב סלא
איך ובאי הלכה כר' יוסי.
מתני' אין מבקעין [עצים]
לא מן הקורות כו'.

מן הקרפף ואפילו מן המפורץ. תימה הא הו' מעמלא דהוא אז
מלאכה ו"ל דלא שייך עמור אלא במקום שגדילים סביב
דמוכח דפרק כלל גדול (שבת דף עג.): **איבעיא** להו היכי קאמר
ב' שסמוך לעיר והוא דאית ליה פותחת וכו'. אכל לא גרס ר'
יוסי לקולא או לחומרא דא"כ משמע

דמספקא ליה דרבי יוסי שמה הוא
מתמי' יותר מת"ק ומה היא דהא
במלמיה דרבי יהודה נמי מספקא
ליה היכי קאמר אלא ה"ג היכי קאמר
וכו' והכי פ' כל סמוך לעיר וגם
אית ליה פותחת ובעי רבי יהודה
תרמי לחומרא דלע"ג דסמוך בעי
פותחת והא דלא פ' דכדכרו פותחת
משום דקסבר סתם קרפפות יש להן
פותחת ואתא רבי יוסי למימר הו"ל
ואית ליה פותחת ואפילו רחוק מן
העיר נמי וא"כ שמעינן מדתלי טעמא
דאינו סמוך שרי צפותת מכלל
דסמוך שרי אפילו בלא פותחת ותרמי
לקולא קאמר רבי יוסי בסמוך בלא
פותחת או באינו סמוך צפותת או
ללמא ר' יהודה סבר כל סמוך בין
אית ליה פותחת בין לית ליה פותחת
שרי דקס"ד השתא דסתם קרפפות
לית להו פותחת ואתא ר' יוסי למימר
דבעי פותחת אפילו בסמוך כ"ש
דרחוק אכל סמוכה בלא פותחת
אינה מועלת כלום ע"כ פרש"י והקשה
השר מקולא נהי דר' יהודה תלי טעמא
בסמוכה דוקא אבל צפתת אינה
מועלת כלום מ"מ רבי יוסי אמאי
לא דייק דכפי' לעיל לישנא קמא
דמדתלי רבי יוסי טעמיה דשרי
צפותת באינו סמוך מכלל דבסמוך
מועיל בלא פותחת דהשתא לישנא
קמא דרבי יהודה דבעי תרמי קאמר
לרבי יוסי סגי בחדא כ"ש להאי
לישנא דקאמר השתא דלרבי יהודה
סגי בחדא בסמוך בלא פותחת ומיך
דע"כ לא מלינן למימר דרבי יוסי
תרמי לקולא אית ליה צהאי לישנא
דלמא קמא דהואיל והאי
צפותת ולא ס"ל דסתם קרפפות
אית להן פותחת אלא כל סמוך בין

אית ליה פותחת בין לית ליה פותחת
למתני כל שנכנסים וכו' אלא הכי הוה ליה למתני רבי יוסי אומר
אם יש לו פותחת אפילו אם היה צפוף התחום שרי הא אם
סמוך שרי בלא פותחת ומדנקט כל משמע דיש קרפפות דאין
להן פותחת רבי יוסי ודאי תלי טעמיה צפותת דוקא בין סמוך
בין רחוק אכל לישנא קמא ניחא דמלינא לפרושי דרבי יוסי
תרמי לקולא אמר וניחא לישן כל שנכנסין דמאי אמרת הוה ליה
למתני אם יש לו פותחת אדרבה אי הוה קאמר דכל הנכנסין
משמע דרבי יהודה לא קמיירי צפותת וליחא דעל כרחיך רבי
יהודה צפותת איירי אכל לישנא דכל שנכנסין לו צפותת
משמע דמיירי צפותת שאם תמני לומר דלא מיירי רבי
יהודה צפותת אם כן רבי יוסי אי אמר תרמי לקולא קשיא
ליה דמאי כל דמשמע דאיירי רבי יהודה צפותת אדרבה
רבי יהודה לא מיירי צפותת אלא הוה ליה למתני אם יש לו
פותחת (א) והכי משמע לקמן מתוך פירוש רש"י תא שמע מדקתני
רבי יוסי וכו' דהכי משמע מדנקט רבי יוסי לישנא דכל הנכנסין
ובסיפא דמלמיה אנטריך לסיים ואפילו בתוך תחום שבת ש"מ
דרבי יוסי תרמי לקולא קאמר דאי רבי יוסי צפותת תלי טעמיה
דוקא ואפילו הוה סמוך בעי פותחת לא הוה ליה לסיימי ואפילו
בתוך תחום אלא הכי הוה ליה למימר רבי יוסי אומר כל שנכנסין
בה צפותת דמאי אמרת דלכתיב לסיימי רבי יוסי אומר (ב) בתוך
תחום שבת לטעמיה דהתיר צפותת אפילו רחוק מלישנא דכל
הנכנסין נפקא וכו' דהכי קאמר כל הנכנסין צפותת שרי
אפילו ברחוק אמאי מסיים דכדכרו אפילו בתוך תחום שבת
אלא ש"מ דלא בעי לרחוק אלא דוקא למשרי שאינו רחוק
וה"ק

מתני' מביאין עצים. המלושים מן השדה שבתוך המכוס ציו"ט:
מן המכונס. אם נכנסו מערב י"ט דגלי דעמיה דעלייהו סמוך ואינו
מוקף אכל המפורץ מוקףין: ומן הקרפף. שהוא משתמר ומוקף
סביב אפילו מפורץ שבו לא הקנה מדעמו: סמוך לעיר. ממש:

אפילו בתוך תחום תחום שבת. כסופו:
גב' יחידאה היא. רבי שמעון בן
אלעזר קאמר לה דלמא בית הלל
הכי שרו ופליגי רבנן דעליה: **מפורץ**
דמו ואפילו לא פורתה הרוח דמסתמא
לא סמכה דעמיה סבר מנדר להו
זיקא: ואי אסתא מנא עליהו.
להכנין שפיר דמי דסמכה דעמיה:
רבי יוסי לקולא או לחומרא קאמר לא
גרסינן דהא מלמיה דרבי יהודה נמי
בצעתא לן היכי אתמר וה"ג **אבעיא**
להו היכי קאמר כל הסמוך לעיר
והוא דאית ליה פותחת ואתא ר'
יוסי למימר כיון דאית ליה פותחת
אפי' בתוך תחום שבת נמי או דלמא
ה"ק כל סמוך לעיר בין דאית ליה
פותחת בין דאית ליה פותחת ואתא
רבי יוסי למימר אפי' בתוך תחום
שבת דוקא דאית ליה פותחת אכל
דאית ליה פותחת אפילו סמוך לעיר
נמי לא הא שמע מדקתני רבי יוסי
אומר כל שנכנסין לו צפותת ואפילו
בתוך תחום שבת ש"מ רבי יוסי תרמי
לקולא קאמר. והכי פ' היכי קאמר
מתני' כל סמוך לעיר והוה דאית
ליה פותחת מפתח משתמר והאי
דלא תנא ליה כדכתיב משום דקא סבר
סתמין יש להן פותחת ואסתם קרפפות
אמרה למלמיה ואתא רבי יוסי למימר
כיון דאית ליה פותחת לא צענין סמוך
ומיילא דאי לית ליה פותחת צענין
סמוך ואסתמי בהכי מדתלא שריותא
צשאין סמוך צפותת מכלל דסמוך
בלא פותחת נמי שרי ומיקל ברתמי
דרבי יהודה בעי תרתייהו ורבי יוסי
סבר בחדא סגי באינו שמהא שם:
או **דלמא**. כל סמוך לעיר דקאמר
מ"ק בהכי תלא טעמיה כיון דהו'
סמוך בין דאית ליה פותחת בין דאית
ליה ואתא רבי יוסי למימר הטעם
תלוי צפותת בין סמוך בין רחוק
והכי קאמר כל שנכנסים לו צפותת הוה דמותר ואפילו הוה בתוך
תחום שבת דלא מתלי טעמא בסמיכה כלל: **סרי לקולא קאמר**.
כלומר מדרבי יוסי נשמע לרבי יהודה ללא תרתייהו בעי ורבי יוסי
בתרמי אקיל דמכשי' בסמוך בלא פותחת וצפותת בלא סמוך
דשמעינן לרבי יהודה דקאמר כל סמוך לעיר בין דאית ליה פותחת
בין דלית ליה פותחת ו"ל רבי יוסי כל שיש לו פותחת אפי' הוה בתוך
התחום ואי סמוך לא בעי פותחת דאי רבי יוסי צפותת תלא טעמא
דאפילו הוה סמוך בעי פותחת לא הוה ליה לסיימי ואפילו בתוך
תחום שבת אלא הכי הוה ליה למימר רבי יוסי אומר כל שנכנסין לה
צפותת דכיון דהוה תני כל הוה משמע דלכתיב פותחת סמוך או
רחוק למה לי דסיים ואפילו בתוך תחום שבת אלא לאשמעינן דלא
בעי פותחת אלא למשרי שאין סמוך ורבי יהודה דלא בעי תרמי
נמי מרישא דרבי יוסי שמע מינה מדנקט כל שנכנסין לה צפותת
כיון דכולהו פותחת אית להו הכי אבעי ליה למתני רבי יוסי אומר
אפילו בתוך תחום שבת: **מתני' אין מבקעין עצים לא מן הקורות**
כו'. לפי סוגיא של גמרא היא מתפרשת: לא בקרדום. קתם קרדום
עשוי כמין כלי אומנות שעושין בו אוכפות וסרגות שקורין אישי"ש:
יש שעשוי כעין כלי האומן שקורין צידגוא"ה שראשו הקצר דומה
לקרדומות שלנו וראשו השני דומה לכלי אומני אוכפות וסרגות
הקסוסים: ולא במגרה. שגי"ה כעין סכין מלאה פגימות וממטר
לקוך בו עצים וכלי אומן הוא: מגל. דולוייר"א או שרפ"א. וכולן
כלי אומן הן ונראה כעושה בו מלאכה לפיכך אסור: אלא בקופיץ. קתם
קופיץ הוא סכין של קצבים דומה לקרדומות שלנו שאינו כלי אומן ויש
שעושין בו שני ראשין והשני דומה לקרדום האוכפות דשמעינן
מיניה בגמרא ומינה טעמיה לא למלאכת אומן הוא: **גב' יחידאה**

אין מבקעין עצים.
ציו"ט, לא מן הקורות.
הסדומות זו על גב זו
צוקת ועומדות לבנין
(כע"ל ב) מולא של הקורות
המוקפות וסדומות לבנין
(שבת פ"ג). ולא מן
הקורה
שנשבעה
ביר"ט. הינה שנשבעה
היום ומהשתא להקנה
קיימא ואפילו הכי אסור
הואל ויין השמשות לא
איתן להכי (שם) ואע"פ
שעומדת מעשיו להקנה
הואל ויין השמשות לא
להכי קיימא, כיון דלחלף
לבנין השמשות לחלף
למילי וימא (ע"ל ב).

מוסף תוספות
א. שהוא בגדולי קרקע
ומעמר אסור ב"ט.
רש"י חדש שבת ע"ג דה'
אפי' ב. כדאמרין האי
מאן דכתיב מלחה
ממלחה חייב משום
מעמר. שיהא ג. או
מיעקר חתלת
לקיטתו כמקושש בשדה.
רש"י ט"ז ש. ד. אבל זה
שכבר היה נכנס בקרפף
ותפור אין בו משום
מעמר. ט.

(א) (מוספת פ"ג) ג' לעיל
ז: שבת ק"א, ג' רש"י
ולא משמע הכי,

הגרות הב"ח
(א) תוס' ד"ה איבעיא להו
וכו' ר' יוסי אומר ואפילו
בתוך תחום שבת לטעמיה:

לעני רש"י
איישי"ש [אישי"א].
קרדום של עיש אוכפים.
צידגוא"ה [בישאגור].
כלי של גנרים שחתך
משני צדדיו. שיג"ה
[שירי"א]. משור.
דולוייר"א [דולידוייר"א].
מעמד (מפני גרון).
שרפ"א. מגל. מוקפה.

מוסף רש"י
אין מבקעין עצים.
ציו"ט, לא מן הקורות.
הסדומות זו על גב זו
צוקת ועומדות לבנין
(כע"ל ב) מולא של הקורות
המוקפות וסדומות לבנין
(שבת פ"ג). ולא מן
הקורה
שנשבעה
ביר"ט. הינה שנשבעה
היום ומהשתא להקנה
קיימא ואפילו הכי אסור
הואל ויין השמשות לא
איתן להכי (שם) ואע"פ
שעומדת מעשיו להקנה
הואל ויין השמשות לא
להכי קיימא, כיון דלחלף
לבנין השמשות לחלף
למילי וימא (ע"ל ב).

מוסף תוספות
א. שהוא בגדולי קרקע
ומעמר אסור ב"ט.
רש"י חדש שבת ע"ג דה'
אפי' ב. כדאמרין האי
מאן דכתיב מלחה
ממלחה חייב משום
מעמר. שיהא ג. או
מיעקר חתלת
לקיטתו כמקושש בשדה.
רש"י ט"ז ש. ד. אבל זה
שכבר היה נכנס בקרפף
ותפור אין בו משום
מעמר. ט.